

Dèficits en les garanties de drets i deures dels alumnes als centres escolars, i la regulació de la convivència

Les queixes també constaten la manca de consideració, en alguns casos, dels alumnes com a subjectes de drets que han de ser especialment protegits pels professionals dels centres escolars, amb la qual cosa s'incompleix el Decret 279/2006, del 4 de juliol, sobre drets i deures de l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya.

És relativament freqüent que les queixes sobre presumpte assetjament escolar posades en coneixement dels centres es resolguin amb actuacions orientades a minimitzar la manifestació del conflicte, més que no pas a protegir els drets dels alumnes directament implicats. És prou simptomàtic que cap de les queixes rebudes a aquesta institució, també l'any 2010, hagin conclòs amb un reconeixement del Departament d'Educació i del mateix centre escolar sobre la possible existència d'aquest assetjament, malgrat la presència d'elements compatibles amb aquesta situació (insults, burles, agressions, etc. amb reiteració). De fet, el Síndic constata que la negació de la situació esmentada pel centre escolar, especialment en les fases inicials, amb atribucions del conflicte generalment a suposades relacions difícils entre iguals, provoca el desplegament insuficient de mesures que protegeixin el dret a la integritat física i a la dignitat de l'alumnat presumptament assetjat, que ben sovint acaba essent orientat a formular un canvi de centre.

El Departament d'Educació ha negat l'existència d'assetjament escolar en totes les queixes presentades al Síndic sobre aquest assumpte

L'activitat d'aquesta institució també constata que les sancions que s'apliquen als alumnes per conducta contrària a les normes de convivència del centre no sempre segueixen els procediments previstos en l'ordenament jurídic. És el cas, per exemple, d'alumnes que es veuen privats d'assistir a colònies, sortides o altres activitats complementàries, normalment com a resposta a

una acumulació de faltes o sancions comeses, sense que els centres obrin un expedient disciplinari ni ho tramitin com a sanció, sinó només com a mesura educativa i, de vegades, sense que hi hagi una constància escrita dels fets concrets que motiven la decisió del centre. O també és el cas d'expulsions d'alumnes d'activitats extraescolars, com a mesura correctora, aplicades per persones no habilitades per la normativa (monitors, AMPA, etc.). D'aquesta manera, es deixa els alumnes i les seves famílies sense possibilitat de fer al·legacions o de presentar un recurs: no es tracta d'incompliments formals, sinó de garanties dels drets dels alumnes.

Els centres escolars no sempre respecten el que estableix el Decret de drets i deures de l'alumnat

Finalment, com a darrer exemple, cal destacar casos de manca d'informació als pares d'alumnes menors d'edat que no assisteixen a classe o, fins i tot, que són donats de baixa del centre per aquest motiu. De fet, la normativa esmentada estableix que el reglament de règim interior dels centres educatius incorpori els mecanismes de comunicació als pares de l'assistència a classe dels alumnes i les corresponents autoritzacions o justificacions, per als casos de manca d'assistència, quan són menors d'edat. El compliment d'aquest procediment pretén garantir millor el dret de l'infant a l'educació i que la mateixa família vetlli per aquest dret.

Davant d'aquests fets, el Síndic demana al Departament d'Educació que vetlli perquè els centres escolars protegeixin els drets que recull el Decret 279/2006, del 4 de juliol, sobre drets i deures de l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya, especialment pel que fa al respecte dels procediments previstos per a l'aplicació de les sancions.

Queixa 01129/2009

La família d'un alumne d'una escola de Cerdanyola del Vallès exposa que els darrers cursos el seu fill ha estat víctima d'insults, de menyspreu, d'agressions i de marginació per part d'un grup de companys de classe. Els informes assenyalen que el centre va tractar el conflicte existent entre iguals en tutories individuals i de grup, i que va contactar amb l'EAP i amb les famílies dels alumnes implicats. Això no obstant, el centre no va detectar signes d'assetjament ni es va identificar la situació com a tal. L'estudi de la queixa també constata, però, que l'alumne va patir un atac d'ansietat en tornar d'una excursió i que hi ha un informe mèdic i dos informes psicològics en els quals es diu que l'alumne pateix una situació d'assetjament, es deixa constància del seu patiment psicològic i es recomana el canvi d'escola com a eina imprescindible per superar el seu creixent malestar.

El Síndic recorda que hi ha elements compatibles amb una situació d'assetjament, tot i que el centre ho ha negat. Malgrat les mesures adoptades, la situació no va millorar, per la qual cosa es troba a faltar una actuació suficient del centre per a la protecció de l'alumne afectat.

Queixa 00816/2010

La persona interessada exposa que la seva filla va ser expulsada de les classes extraescolars d'una escola, a instància de l'AMPA, després que tingués una conducta irrespectuosa amb altres companys i mestres.

Després d'estudiar els fets, la Inspecció d'Educació exposa que l'alumna va ser donada de baixa "de forma irrevocable" de l'activitat no lectiva de música per un comportament tipificat pel Decret 279/2006, sobre drets i deures de l'alumnat, com a conducta contrària a les normes de convivència del centre, que comporta, d'acord amb el decret esmentat, la "suspensió del dret a participar en activitats extraescolars del centre per un període màxim d'un mes".

El Síndic demana que, un cop hagi passat més d'un mes de l'aplicació d'aquesta mesura, l'alumna sigui readmesa a música. També demana que el Departament d'Educació informi l'AMPA dels procediments establerts en el Decret per a l'aplicació de mesures que prevegin la suspensió del dret d'un alumne a assistir a una activitat extraescolar, ja que el procediment seguit i la mesura aplicada en aquest cas no s'ajusta a la norma. Aquesta mesura correctora no pot ser aplicada per l'AMPA. El Departament d'Educació manifesta que accepta el contingut de la resolució del Síndic.

Queixa 05309/2010

La persona interessada manifesta el desacord que l'escola de la seva filla no li admeti el pagament dels rebuts corresponents a les excursions de tot el curs, pel fet que es va retardar en el pagament del primer rebut corresponent a aquestes sortides.

El Síndic recorda que el fet que la família hagi efectuat el pagament del primer rebut de les excursions amb retard no justifica que l'alumna no pugui assistir a les sortides que es facin al llarg del curs. D'una banda, perquè s'està aplicant a la menor una sanció que requeriria l'obertura d'un expedient disciplinari i que, a més, està mancada de fonament perquè la conducta no és imputable a l'alumna, que té sis anys, sinó als seus pares. D'altra banda, la resposta del centre, que priva l'alumna de totes les excursions, és desproporcionada si, pel que sembla, és el primer cop que la família s'endarrereix en un pagament.

El compromís de les famílies en el procés educatiu és un dels principis que regeixen el sistema, però també ho és el respecte dels drets que deriven de l'ordenament, en aquest cas el de l'alumna a no ser sancionada i a no rebre un tracte desigual per causes que no li són atribuïbles.